

LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Klassificering av nya psykoaktiva substanser (SOU 2016:93)

Wahlberg, Lena

2017

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Wahlberg, L. (2017). Remissyttrande: Klassificering av nya psykoaktiva substanser (SOU 2016:93).

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUNDS UNIVERSITET
Juridiska fakulteten

Juridiska fakultetsstyrelsen
Universitetslektor Lena Wahlberg

YTTRANDE

2017-05-02

Dnr V 2017/202

1

Socialdepartementet

Remiss: Klassificering av psykoaktiva substanser (SOU 2016:93)

S2016/07984/FS

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av universitetslektor Lena Wahlberg.

Juridiska fakulteten ställer sig bakom förslaget att ändra lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor för att möjliggöra klassificering av varor som kan antas medföra fara för människors liv eller hälsa. Lagförslaget i sin helhet väcker dock vissa frågor. Som utvecklas nedan gäller detta dels den föreslagna lagkonstruktionens komplexitet, men också utredningens bedömning att generisk klassificering inte bör införas.

Utredningens förslag innebär att lagen ändras till att gälla inte bara varor som *medför* fara, utan också varor som *kan antas medföra* fara. Den föreslagna lagkonstruktionen, som innebär att de varor som omfattas av lagen delas in i två kategorier med olika tillståndskrav och straffbara gärningar, är förhållandevis komplicerad. Det finns därför anledning att överväga om en enklare konstruktion är möjlig. I detta sammanhang ligger det nära till hands att ställa frågan om syftet med lagändringen i allt väsentligt kan uppnås med enbart den nya kategorin, ”*kan antas medföras* fara”, då denna kategori ju också innefattar varor som *medför* fara.

Enligt fakultetens uppfattning är utredningens skäl för att göra rättslig skillnad mellan de två kategorierna inte i alla avseenden övertygande. Till exempel anförs, som skäl för förslaget att inte kriminalisera rent innehav av substanser som *kan antas medföra* fara, att det är mer klandervärt att riskera andras hälsa än sin egen (s. 214). Samtidigt motiverar utredningen förslaget att kriminalisera sådant innehav av substanser som *medför* fara med att redan innehav innebär en risk för spridning och därmed en risk för andras hälsa (s. 213). Detta senare argument, att redan innehav innebär en risk för spridning, är förstås tillämpligt också på substanser som kan antas medföra fara. Skillnaderna mellan varor av de olika kategorierna tycks främst bestå i riskens storlek och karaktär, och kommer sannolikt att i hög grad variera från fall till fall. Sammantaget övertygar inte utredningens argumentation i denna del om att de två kategorierna är så väsensskilda att olika regleringar avseende enskildas skyldigheter är nödvändig.

I detta remissvar ska också kort beröras utredningens ställningstagande till möjligheten att införa generisk klassificering. Till skillnad från några av våra grannländer finner utredningen att klassificering på generisk grund inte är tillräckligt rättssäker. Som skäl för detta anför utredningen bland annat att det i Sverige inte ansetts acceptabelt att utdöma stränga straff om en substans är ofarlig, varför generiska definitioner – för att alls komma ifråga – måste kombineras med ett andra led där den enskilda substansens egenskaper bedöms. Enligt utredningen skulle en sådan klassificering emellertid bli alltför oförutsebar och innebära att substansers rättsliga status kom att variera över tid (s. 182 ff.). Fakulteten delar utredningens uppfattning att generiska definitioner kan vara problematiska av rättssäkerhetsskäl men ser också att sådana definitioner kan utgöra effektiva verktyg för att hantera problemet med nya substanser, så som till exempel skett i våra grannländer. Utredningen påpekar att Sverige ligger i framkant vad gäller klassificering av nya psykoaktiva substanser (s. 185) men ger i övrigt ingen tydlig förklaring till varför generisk klassificering kunnat accepteras i andra länder, men inte kan accepteras i Sverige. De problem utredningen identifierar avseende straffsanktionerade tillståndskrav visar inte heller att generiska definitioner inte skulle kunna användas för att i detta sammanhang ställa krav av andra slag (t.ex. kunskapskrav och krav på försiktighetsmått), utöver vad som följer av annan lagstiftning. Mot denna bakgrund är fakulteten inte övertygad om att utredningen uttömt möjligheterna att införa generisk klassificering.

Enligt delegation

Lena Wahlberg